

Advokat Arve Føyen
Advokatfirmaet FØYEN Torkildsen

FØYEN
TORKILDSEN

Tema - bakgrunnsteppe

- Behovet for global sourcing og bruk av Skytjenester
- Rollene ved bruk av Skytjenester
- Krav til internkontroll
- Databehandleravtale
- Informasjonssikkerhet i Nettskyen
- Behandling personopplysninger på tvers av landegrenser
- Hvilket lands rett gjelder og hvilke land har jurisdiksjon

Norge og global sourcing

- Fokus på leveransemodeller med lokal forankring av
 - Kundeforhold
 - Kunnskap om rammebetingelser og interaksjon med omverdenen
 - Arkitektur og integrasjon
 - Prosjektledelse

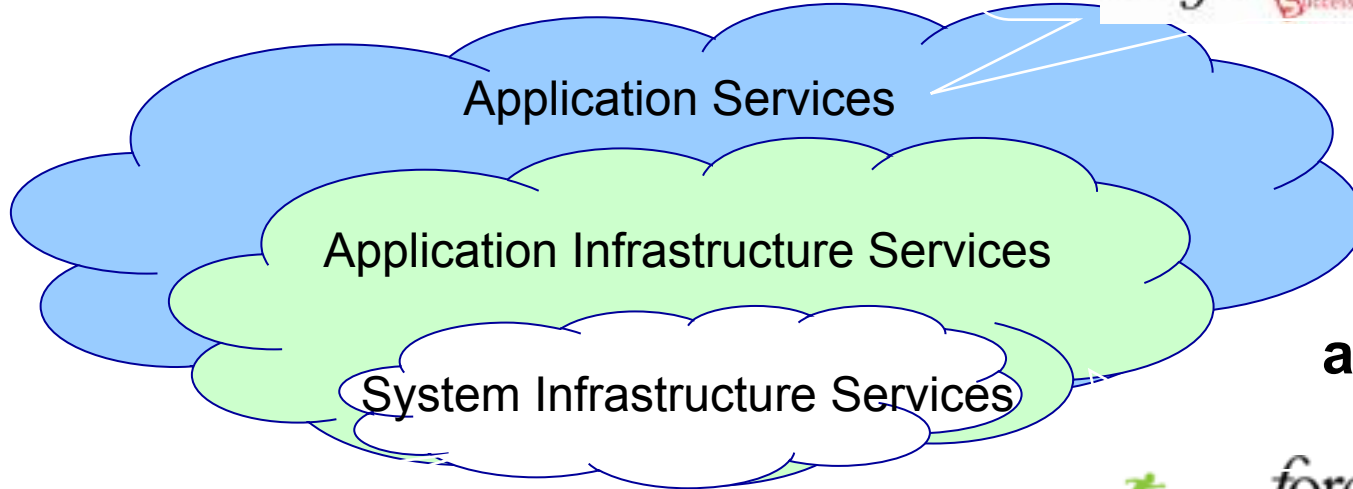
Kombinert med ressurser i lavkostland

- India og Kina blir (er) supermakter grunnet
 - Den store befolkningen,
 - En massiv satsing på teknisk og realfagorientert utdannelse
- Afrika og Sør-Amerika er de nye vekstkontinentene for offshoring av tjenester

A Spectrum of Cloud-Computing Providers

Software
as a Service

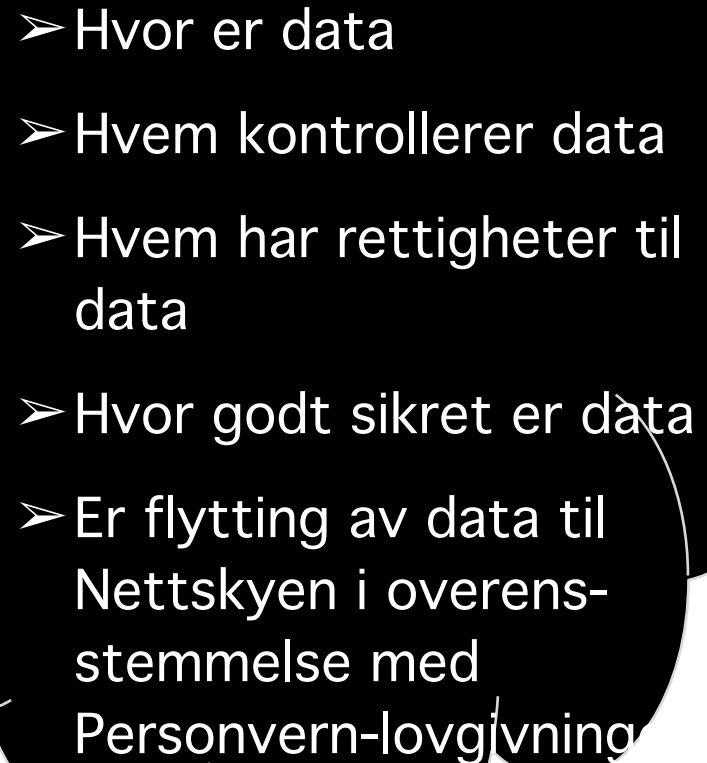
Platform
as a Service

Infrastructure
as a Service

Skytjenester – hva er rollene?

- Virksomhet som sourcer sin databehandling i Nettskyen er gjerne "Databehandlingsansvarlige"
- De har ansvar for oppfyllelse av personvern-lovgivningen
 - Hvilke lands lover
 - Hvordan overholde restriktivt Europeisk personvernregime
 - Fragmentarisk oppbygget
- Leverandører vil oftest være "Databehandlere"

-
- Hvor er data
 - Hvem kontrollerer data
 - Hvem har rettigheter til data
 - Hvor godt sikret er data
 - Er flytting av data til Nettskyen i overensstemmelse med Personvern-lovgivning

Bruk av Skytjenester i stat og kommune

- FT utførte en mulighetsstudie for KS for bruk av skytjenester i kommunal sektor
 - Hva dagens lovverk faktisk tillater
 - Hva kommunene faktisk kan ta i bruk av løsninger
 - Hva de faktisk kan og bør gjøre for å oppfylle kravene i gjeldende lovgivning hvis de vil bruke skytjenester
- Identifisere behov for endringer i lov- og regelverk, og hvilke endringer i så fall dette bør være
- Koordinert med et KMD-prosjekt som gjennomgår de samme problemstillingen for Statlig virksomhet

Fremgangsmåte for arbeidet

- Juridiske undersøkelser
- Spørreundersøkelser som har blitt sendt ut til 30 kommuner og enkelte fylkeskommuner
- Dybdeintervju av tre kommuner
- Dybdeintervju av 4 leverandører av skytjenester

Hovedfunn

- Det ble gjennomført dybdeintervjuer av 4 leverandører av skytjenester; Evry, Microsoft, Visma og Google Norway
- Hensikten var å få leverandørene sine synspunkter på kommunenes bevissthet og status vedrørende bruk av skytjenester
- Leverandørenes hovedsynspunkt er at det er store variasjoner i kommunene i forhold til hvor bevisste kommunene er rundt bruk av skytjenester og at det er varierende forståelse av hva som ligger i begrepet skytjenester
- Enkelte av leverandørene mener at det er mye usikkerhet og ubegrunnede oppfatninger i kommunene vedrørende lovligheten av bruk av skytjenester og at dette i hovedsak skyldes frykt, usikkerhet og tvil

Hovedfunn

- Kommunene er mest opptatt av applikasjonene i seg selv og ikke den bakenforliggende plattformen
- Leverandørene vil i økende grad gå over til å levere tjenester basert på nettsky
- I dag legges det ut veldig få offentlige anbud som tilrettelegger for at leverandørene kan tilby sine skytjenester
- Slik konkurransegrunnlagene er utformet, vil det være umulig eller svært vanskelig for kunden å sammenligne prisene for skytjenester med IKT-tjenester, basert på en mer tradisjonell plattform

Hovedfunn

- Det er arkivloven som er det største problemet § 9 b: Arkiv skal «ikkje førast ut or landet»
- En annen utfordring oppgis å være behandling av sensitive personopplysninger i skytjenestene
 - Det største problemet her er at Datatilsynet har vært opptatt av at sensitive personopplysninger skal være lagret i «separate fysiske kontainere for lagring av data»
 - Dette er nå endret noe etter PVN 2014-01 Skan-Kontroll, der PVN legger til grunn at logisk skille ved bruk av tilfredsstillende tilgangskontroll (for forskjellige behandlingsansvarlige som benytter samme databehandler) kan benyttes

Juridiske utgangspunkter

- Norge er et av de landene i den vestlige verden som i minst grad tar i bruk skytjenester i kommunal og offentlig sektor
- Rammebetingelser og lovgivningen anses som hindring
 - Forvaltningsloven
 - Lov om offentlige anskaffelser og GPA-avtalen
 - Arkivloven
 - Bokføringslovgivningen
 - Regler om vern av personopplysninger
 - Sikkerhetsloven

Forvaltningsloven

- Forvaltningsloven setter i utgangspunktet ingen begrensninger i adgangen til å benytte seg av skytjenester
 - Kommunen må ved anskaffelse av skytjenester, sørge for å ilegge leverandørene en taushetsplikt om
 - innholdet i avtalen
 - informasjonen leverandørene får innsyn i

Konklusjon: ikke til hinder for bruk av skytjenester i stat eller kommune

Lov om offentlige anskaffelser og GPA-avtalen

- Norske kommuner er bundet av anskaffelsesregelverket samt av GPA-regelverket
- GPA-regelverket legger begrensninger på i hvilken grad man kan hindre medlemslandene i å tilby tjenester, altså slik at en norsk kommune vanskelig kan stille vilkår om at det ikke skal brukes ressurser fra enkelte GPA-land
- DIFI er etter hva jeg forstår i gang med utredning om hvordan skytjenester kan anskaffes

Konklusjon: ikke til hinder for bruk av skytjenester i kommunesektoren

Arkivloven

- Etter § 9 bokstav b er utgangspunktet at offentlig arkivmateriale ikke kan føres ut av landet uten etter særskilt samtykke fra Riksarkivaren
- Denne bestemmelsen har stor betydning for kommunens adgang til å ta i bruk skytjenester
- Regelen ble til for mer enn 20 år siden – det vil si i god tid før skytjenester i dagens form, eller databehandling og lagring i utlandet var særlig utbredt
- Riksarkivet mener at på bakgrunn av arkivloven § 9 bokstav b, kan arkiver ikke lagres på servere som befinner seg utenfor Norges grenser. Dette gjelder også sikkerhetskopi av arkiver
 - Ikke mulig å legge arkivløsninger ut i nettskyen hvis skyen er i utlandet

Arkivloven forts.

- I arkivloven § 9 som Riksarkivet viser til, fremgår det at Riksarkivaren i visse tilfelle kan gjøre unntak gjennom samtykke
- Datatilsynet var opprinnelig skeptisk til bruk av skytjenester, men har gjort seg kjent med teknologien og setter nå fornuftige kriterier for hvordan data kan sikres i en sky-løsning
 - Vi mener Riksarkivaren har et juridisk handlingsrom for å velge en tilsvarende tilnærming
- Formålet med denne bestemmelsen i arkivloven var å sikre at dataene ikke går tapt for ettertiden – det kan gjøres ved bruk av skytjenester hvis man fastsetter vilkår for bruk av tjenestene

Konklusjon: til hinder for bruk av skytjenester i kommunalsektor

Bokføringslovgivningen

- Bestemmelsene i bokføringsloven om oppbevaring av regnskapsmateriale får anvendelse også på regnskapsmateriale i kommuner og fylkeskommuner
- I henhold til bokføringsloven § 13 annet ledd, skal som hovedregel regnskapsmaterialet oppbevares i Norge. Dette er med på å begrense muligheten til å bruke skytjenester, hvor leverandørene ikke har servere plassert i Norge
- Dersom bokføringen skjer mot en server i utlandet anses bokføringen å skje i utlandet. Regnskapsmateriale må da overføres til oppbevaring i Norge innen en måned etter fastsetting av årsregnskapet og senest sju måneder eller regnskapsårets slutt, jf. bokføringsforskriften § 7-4 første ledd.
- Finnes unntak for land Norge har bilaterale avtaler om utveksling av likningsopplysninger med (Sverige, Danmark Finland og Island)

Konklusjon: Kan være til hinder for bruk av skytjenester

Regler om vern av personopplysninger

- Informasjonssikkerhet jf. pol. § 13
- Behandling av sensitive personopplysninger i nettskyen
- Overføring av personopplysninger til Europa
- Overføring av personopplysninger til tredjeland

Konklusjon: Ikke til hinder for bruk av skytjenester i kommunal sektor

- Vanlige krav til Internkontroll databehandleravtaler gjelder – Særlige utfordringer med avtaleverk, geografisk lokalisering og revisjonsadgang

Sikkerhetsloven

- Sikkerhetsloven med forskrifter kommer til anvendelse for løsninger som inneholder sikkerhetsgradert informasjon
- Hovedregelen om sikkerhetsklarering for alt personell ved tilgang til skjermingsverdig informasjon grader KONFIDENSIELT, kan gjøre det komplisert å inngå samarbeid med utenlandsk leverandør
- Kan være vanskelig og/eller tidkrevende å få gjennomført en dekkende personkontroll av leverandørens personell i samsvar med sikkerhetslovens § 20
- Noe mindre vanskelig og tidkrevende å gi personell tilgang til BEGRENSET informasjon, ettersom selve sikkerhetsklareringsprosessen kan sløyfes

Sikkerhetsloven

- § 10 – NSM skal gis uhindret adgang til ethvert område hvor skjermingsverdig informasjon befinner seg
- For skytjenester kan denne kontrolladgangen skape praktiske utfordringer både for NSM og leverandøren og eventuelle underleverandører dersom tjenestene medfører tilgang til gradert informasjon.
- Sikkerhetsloven § 2 andre ledd gjelder for leverandører som leverer varer eller tjenester til et forvaltningsorgan i forbindelse med sikkerhetsgraderte anskaffelser. Kunden er i disse tilfellene pålagt å inngå en sikkerhetsavtale med leverandøren som formaliserer sikkerhetsmessige aspekter i forbindelse med anskaffelsen
- Sikkerhetsavtale med utenlandske leverandører kan bare inngås etter godkjenning av NSM

Konklusjon: kan være til hinder for bruk av skytjenester i offentlig sektor

Er det behov for endringer i regelverket?

- Arkivloven og bokføringsloven er de største juridiske hindre for bruk av nettskytjenester
- Arkivloven har størst praktisk betydning fordi den har så vidt stort nedslagsfelt
- Det foreligger et tilstrekkelig juridisk grunnlag til at Riksarkivaren kan endre sin praksis - KUD er forespurt om mulig endring i reglene
- Muligens trenger Riksarkivaren støtte på datafaglige vurderinger for å ha trygghet for en omlegging av sin praksis
 - Kan basere seg på samme prinsipper som Datatilsynet
- Skattedirektoratets praksis vedrørende tillatelse til lagring utenlands begrenser behandling av regnskapsdata i nettskyen

Oppsummering

- Det er klart at det er et betydelig mulighetsrom for å ta i bruk nettskytjenester i kommunal og statlig sektor, men dette kan gjøres enda større ved noen endringer i forvaltningspraksis, særlig hos Riksarkivaren
- Den som vil benytte nettsky må analysere hvilke regelsett som er relevant for de opplysningene som skal legges ut.
- Slik arkivloven og bokføringsloven tolkes i dag, er det lettest å legge ut opplysninger som ikke omfattes av disse regelverkene.
- KMD har også et prosjekt med sikte på tilrettelegging for bruk av Nettsky – koordinert med KS-prosjektet – identifiserer behov for lovendringer mv

- Arve Føyen
- Mobil: +47 91 81 99 62
- E-post:
af@foyentorkildsen.no

